

Stan wg. Gazeta Prawna z 24 i 25 stycznia 2006

PIT. ULGA REHABILITACYJNA

Na sprzęt o przeznaczeniu indywidualnym

Aby skorzystać z ulgi rehabilitacyjnej, zakupiony sprzęt, urządzenia czy narzędzia techniczne powinny cechować ich indywidualne przeznaczenie i niezbędność w rehabilitacji. Muszą też ułatwiać osobie niepełnosprawnej wykonywanie czynności życiowych.

Podatnik będący osobą niepełnosprawną lub taki, który ma na utrzymaniu osobę niepełnosprawną, ma prawo odliczyć wydatki na cele rehabilitacyjne oraz związane z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych. Odliczenie dokonywane jest od dochodu osiągniętego w danym roku podatkowym.

Warunkiem odliczenia poniesionych na cele rehabilitacyjne wydatków jest ich faktyczne poniesienie i brak rekompensaty (zwrotu) tych wydatków w jakiegokolwiek formie, czyli zarówno z zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, jak i ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia.

Jak podkreślił Trajan Szuladziński, doradca podatkowy, wysokość wydatków ustala się na podstawie dokumentów stwierdzających ich poniesienie, czyli faktur VAT, jak i rachunków wystawianych przez podatników zwolnionych z VAT. Nie dotyczy to jednak wydatków na opłacenie przewodników, utrzymania psa przewodnika, jak i używania samochodu osobowego. W tych przypadkach odliczyć od dochodu można kwotę nieprzekraczającą w roku podatkowym 2280 zł.

- W przypadku najczęściej wydatkowanych kwot na zakup indywidualnego sprzętu i urządzeń potrzebnych w rehabilitacji ustawodawca wymaga, aby były to niezbędne wydatki.

Zgodnie z orzecnictwem sądowym określenie „niezbędnych w rehabilitacji” oznacza, że ustawodawca *zalicza* do tych wydatków tylko i wyłącznie sprzęt, urządzenia i narzędzia techniczne mające cechy sprzętu, urządzeń czy narzędzi indywidualnych, niezbędnych w rehabilitacji osoby niepełnosprawnej i ułatwiających tej osobie wykonywanie czynności życiowych, których utrudnienie wykonywania wynika z niepełnosprawności - stwierdził Trajan Szuladziński. **Ewa Matyszewska**

Odliczaj ulgę z Gazetą Prawną
Niezbędnik podatnika
Jak skorzystać z ulgi rehabilitacyjnej

Ulgę rehabilitacyjną to jedna z niewielu ulg, z jakich podatnicy mogą nadal korzystać.

Niestety nie wszyscy. Żeby móc odliczać, trzeba spełnić określone warunki. Z ulgi skorzystają osoby niepełnosprawne albo osoby, które mają na utrzymaniu taką osobę. Odliczeniu od podstawy opodatkowania podlegają wydatki na cele rehabilitacyjne oraz wydatki związane z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych.

OSOBA ZALICZONA DO I GRUPY INWALIDZTWA - to osoba, w stosunku do której, na podstawie odrębnych przepisów, orzeczono całkowitą, niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji albo znaczny stopień niepełnosprawności.

OSOBA ZALICZONA DO II GRUPY INWALIDZTWA - to osoba, w stosunku do której, na podstawie odrębnych przepisów, orzeczono całkowitą niezdolność do pracy albo umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Ulga rehabilitacyjna to preferencja podatkowa, jaką przewiduje ustawa z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2000 r. nr 14, poz. 176 z późn. zm.; dalej ustawa o PIT). Z tego odliczenia nie mogą jednak skorzystać wszyscy podatnicy. Przysługuje ona tylko osobom niepełnosprawnym lub tym, na których utrzymaniu pozostają osoby niepełnosprawne.

Aby można pomniejszyć podstawę opodatkowania o wydatki rehabilitacyjne, osoba, której dotyczy wydatek musi posiadać:

- orzeczenie o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności, lub
- decyzję przyznającą rentę z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, rentę szkoleniową albo rentę socjalną, albo
- orzeczenie o niepełnosprawności osoby, która nie ukończyła 16 roku życia, wydanego na podstawie odrębnych przepisów,
- orzeczenie o niepełnosprawności, wydane przez właściwy organ na podstawie odrębnych przepisów obowiązujących do 31 sierpnia 1997 r.

Przypomnijmy, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, za osobę niepełnosprawną pozostającą na utrzymaniu podatnika uważa się następujące osoby niepełnosprawne: współmałżonka, dzieci własne i przysposobione, dzieci obce przyjęte na wychowanie, pasierbów, rodziców, rodziców współmałżonka, rodzeństwo, ojczyma, macochę, zięciów i synowe - jeżeli pozostają na utrzymaniu podatnika i w roku podatkowym dochody tych osób nie przekroczyły kwoty 9120 zł. Jeśli dochody osób niepełnosprawnych przekroczą 9120 zł, skorzystanie z ulgi nie będzie możliwe.

Ulga rehabilitacyjna obwarowana jest wieloma warunkami. Dopiero po spełnieniu wszystkich można skorzystać z odliczenia.

Katalog wydatków

Ulga rehabilitacyjna, jak każda ulga, nie tylko obojętna jest warunkami, jakie muszą spełnić podatnicy, którzy chcą z niej skorzystać. Ustawa o PIT przewiduje w tym zakresie także ograniczenia co do rodzaju i wysokości wydatków, jakie można odliczyć od dochodu.

Do wydatków na cele rehabilitacyjne dające prawo do pomniejszenia dochodu przed jego opodatkowaniem można *zaliczyć* adaptację i wyposażenie mieszkań oraz budynków mieszkalnych stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, a także przystosowanie pojazdów mechanicznych do potrzeb wynikających z niepełnosprawności.

Wydatkami podlegającymi odliczeniu w ramach ulgi będą również kwoty poniesione na zakup i naprawę indywidualnego sprzętu, urządzeń i narzędzi technicznych niezbędnych w rehabilitacji oraz ułatwiających wykonywanie czynności życiowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, z wyjątkiem sprzętu gospodarstwa domowego.

Warto przy tym zauważyć, że pomimo przyjęcia przez ustawodawcę definicji sprzętu rozumianej w sposób szeroki, przy korzystaniu z ulgi mogą pojawić się pewne trudności z określeniem, czy dane urządzenie będzie sprzętem rehabilitacyjnym czy też nie. Świadczy o tym liczba interpretacji podatkowych wydawanych w tym zakresie.

• PRZYKŁAD

Małżonek pani Krystyny został uznany za osobę o znacznym stopniu niepełnosprawności. Choroba Alzheimera, na którą choruje mąż, jest chorobą przewlekłą i nieuleczalną. Dodatkową dolegliwością jest nadciśnienie tętnicze i choroba wieńcowa. Obecnie małżonek pani Krystyny wymaga całodobowej opieki. W celu ułatwienia wykonywania czynności życiowych pani Krystyna kupiła maszynkę do

golenia i maszynkę do strzyżenia. Czy w związku z tymi wydatkami można skorzystać z ulgi rehabilitacyjnej?

Nie. Z interpretacji Urzędu Skarbowego w Grodzisku Mazowieckim z 11 października 2005 r. (nr 1406/DL/415-30/H H/05) wynika, że uldze rehabilitacyjnej podlegają m.in. Wydatki poniesione na zakup i naprawę indywidualnego sprzętu, urządzeń i narzędzi technicznych niezbędnych w rehabilitacji oraz ułatwiających wykonywanie czynności życiowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, z wyjątkiem sprzętu gospodarstwa domowego. Określenie indywidualny sprzęt, urządzenia i narzędzia techniczne niezbędne w rehabilitacji oznacza, że można zaliczyć do nich wyłącznie sprzęt, urządzenia i narzędzia techniczne, mające cechy sprzętu, urządzeń czy *narzędzi o charakterze szczególnym* (niestandardowym), konieczne w rehabilitacji osoby niepełnosprawnej i ułatwiające tej osobie wykonywanie czynności życiowych, których utrudnienie wykonywania wynika z niepełnosprawności. Oznacza to, że taki sprzęt musi posiadać właściwości leczniczo-rehabilitacyjne. Pomiędzy rodzajem nabytego sprzętu a rodzajem niepełnosprawności musi pozostawać ścisły związek, zakupiony sprzęt musi być wykorzystywany (używany) w rehabilitacji oraz przywracaniu sprawności organizmu, cechą zakupionego sprzętu musi być jego indywidualny charakter (nie może stanowić artykułu powszechnego użytku, ogólnodostępnego do wykorzystania przez inne osoby.) Maszynka do golenia i maszynka do strzyżenia nie posiadają właściwości leczniczo-rehabilitacyjnych, nie spełniają również wymogów indywidualnego *przeznaczenia*, ponieważ mogą być używane przez każdą osobę, bez względu na stopień sprawności fizycznej. Niewątpliwie, urządzenia te, ułatwiają wykonywanie czynności życiowych, jednak nie są niezbędne w rehabilitacji, ponieważ służą jedynie do pielęgnacji chorego i tym samym mogą przywrócić mężczyźnie aktywność poprzez psychiczne przystosowanie do zmienionych warunków życia.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że ustawodawca zastrzegł, iż sprzęt gospodarstwa domowego nie może być uznany za sprzęt rehabilitacyjny.

• PRZYKŁAD

Pani Magdalena jako osoba niepełnosprawna kupiła zmywarkę. Jej zdaniem zmywarka jest sprzętem indywidualnym, na stałe zamontowanym w mieszkaniu, które to mieszkanie nie jest ogólnodostępne i nie służy do korzystania przez inne osoby. Zmywarka poza ułatwieniem wykonywania czynności życiowych przyczynia się do poprawy stanu zdrowia pani Magdaleny. Czy wydatek ten podlega odliczeniu? Nie. Dyrektor Izby Skarbowej w Bydgoszczy w decyzji w sprawie interpretacji prawa podatkowego z 24 maja 2005 r. (nr PB-3/4117-SIP-7/05) wyjaśnił, że zmywarka jest sprzętem gospodarstwa domowego o charakterze ogólnodostępnym służącym jednocześnie do użytku powszechnego, a więc nie cechuje się indywidualnym przeznaczeniem i koniecznością w rehabilitacji, mimo że może ułatwiać wykonywanie czynności życiowych. W związku z niepełnosprawnością sprzęt ten został przez ustawodawcę w sposób wyraźny wykluczony w treści przepisu dającego prawo do ulgi. Natomiast fakt dostępności bądź korzystania z mieszkania przez inne osoby, jak również sposób zamontowania zmywarki w mieszkaniu nie ma wpływu na interpretację ustawy o PIT.

Kolejnym wydatkiem, jaki podlega uldze rehabilitacyjnej, jest zakup wydawnictw i materiałów (pomocy) szkoleniowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Odliczeniu będzie także podlegała odpłatność za pobyt na turnusie rehabilitacyjnym, odpłatność za pobyt na leczeniu w zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego, za pobyt w zakładzie rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych oraz odpłatność za zabiegi rehabilitacyjne, a także odpłatne przejazdy środkami transportu publicznego związane z pobytem: na turnusie rehabilitacyjnym, w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego, rehabilitacji leczniczej, opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych, a także na koloniach i obozach dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia.

PRZYKŁAD

Pani Ewa od 12 lat jest osobą niepełnosprawną z III grupą inwalidzką. W 2005 r. pani Ewa przebywała w sanatorium. Na potwierdzenie tego faktu posiada fakturę wystawioną za usługę sanatoryjną dla jednej osoby za okres trzech tygodni - 368 zł oraz tytułem opłaty za zabiegi - 72 zł. Czy wydatki te można odliczyć od dochodu?

Tak. Z interpretacji Drugiego Urzędu Skarbowego w Gliwicach z 28 kwietnia 2005 r. (nr IPD3/415-21 /05) wynika, że sanatorium uzdrowskie jest „zakładem lecznictwa uzdrowskiego”, usługa sanatoryjna za 368 zł stanowi odpłatność za pobyt na leczeniu w tym zakładzie, a opłata za zabiegi w wysokości 72 zł to odpłatność za zabiegi rehabilitacyjne. Poniesiony przez podatniczkę wydatek mieści się w kategoriach przepisu uprawniającego do skorzystania z ulgi rehabilitacyjnej.

Ustawa o PIT stanowi, że warunkiem odliczenia wydatków rehabilitacyjnych jest posiadanie przez osobę, której dotyczy wydatek, orzeczenia o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności, określonych w odrębnych przepisach. Nie ograniczono zakresu stosowania ulgi do określonej grupy osób niepełnosprawnych, więc ma on zastosowanie także dla osoby zakwalifikowanej do III stopnia niepełnosprawności z ogólnego stanu zdrowia.

Odliczeniu w ramach ulgi podlega także odpłatny, konieczny przewóz na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne: osoby niepełnosprawnej karetką transportu sanitarnego oraz osoby niepełnosprawnej zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa, a także dzieci niepełnosprawnych do lat 16 - również innymi środkami transportu.

Ulga częściowo limitowana

Większość wydatków rehabilitacyjnych nie jest limitowana. Jednak na część z nich ustawodawca nałożył pewne ograniczenia. Odliczeniu w ramach ulgi rehabilitacyjnej podlegają wydatki na opłacenie przewodników osób niewidomych I lub II grupy inwalidztwa oraz osób z niepełnosprawnością narządu ruchu zaliczonych do I grupy inwalidztwa, w kwocie nieprzekraczającej w roku podatkowym 2280 zł; utrzymanie przez osoby niewidome psa przewodnika - w wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym również kwoty 2280 zł; opiekę pielęgniarską w domu nad osobą niepełnosprawną w okresie przewlekłej choroby uniemożliwiającej poruszanie się oraz usługi opiekuńcze świadczone dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do I grupy inwalidztwa; opłacenie tłumacza języka migowego; kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia.

Wydatki na leki specjalnie limitowane

W ramach ulgi rehabilitacyjnej odliczeniu od dochodu podlegają także wydatki na leki. Ten rodzaj wydatków jest specjalnie limitowany, dlatego warto poświęcić mu więcej uwagi. Wydatki na leki podlegają odliczeniu od dochodu w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy faktycznie poniesionymi wydatkami w danym miesiącu a kwotą 100 zł. Jeśli poniesiony w danym miesiącu koszt na leki będzie mniejszy niż 100 zł, podatnik z odliczenia nie skorzysta. Ważne jest to, aby fakt przyjmowania przez osobę niepełnosprawną na stałe lub czasowo leków potwierdził lekarz specjalista, wystawiając odpowiednie zaświadczenie.

• PRZYKŁAD

Pan Henryk jest osobą niepełnosprawną i na stałe musi przyjmować leki na serce. W styczniu 2005 r. wydał na leki kwotę 70 zł, odpowiednio w lutym 130 zł, a w marcu i kwietniu po 250 zł. W zeznaniu podatkowym pan Henryk odliczy 330 zł, czyli sumę kwot obliczanych jako nadwyżkę wydatków poniesionych w danym miesiącu, a kwotą 100 zł. Za styczeń odliczenie nie przysługuje, gdyż wydatki na leki nie przekroczyły kwoty 100 zł, za luty odliczenie wynosi 30 zł ($130 \text{ zł} - 100 \text{ zł} = 30 \text{ zł}$), za marzec odliczenie wynosi 150 zł ($250 \text{ zł} - 100 \text{ zł} = 150 \text{ zł}$), za kwiecień odliczenie wynosi 150 zł ($250 \text{ zł} - 100 \text{ zł} = 150 \text{ zł}$). W sumie kwota odliczenia wynosi 330 zł (30 zł za luty + 150 zł za marzec + 150 zł za kwiecień).

Przepisy ustawy o PIT nie podają definicji leku. Dlatego należy brać pod uwagę prawo farmaceutyczne. Nie będą podlegały odliczeniu od dochodu z tytułu wydatków rehabilitacyjnych wydatki na nabycie środków niespełniających cech wskazanych w definicji leku bądź takie, które są wyłączone spod jej zakresu przez prawo farmaceutyczne. Nie będzie można odliczyć np. materiałów opatrunkowych czy

higienicznych. Potwierdził to naczelnik Urzędu Skarbowego Łódź-Widzew w interpretacji z 21 czerwca 2005 r. (nr K-005/237/Z/K/05), który stwierdził, że materiały opatrunkowe - zgodnie z przyjętymi definicjami w prawie farmaceutycznym - nie są sprzętem, urządzeniem czy narzędziem technicznym niezbędnym w rehabilitacji. Materiały opatrunkowe ułatwiają życie osobom niepełnosprawnym i współdomownikom takich osób, ale ich zakup nie został wymieniony w katalogu wydatków na cele rehabilitacyjne określonym w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Dojazdy na zabiegi lecznicze

Odliczeniu od dochodu podlegają także wydatki poniesione przez podatnika na używanie samochodu osobowego, stanowiącego własność (współwłasność) osoby niepełnosprawnej zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa lub podatnika mającego na utrzymaniu osobę niepełnosprawną zaliczoną do I lub II grupy inwalidztwa albo dzieci niepełnosprawne, które nie ukończyły 16 roku życia, dla potrzeb związanych z koniecznym przewozem na | niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne. Ten rodzaj wydatków również jest limitowany. Odliczeniu podlegają wydatki w wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym 2280 zł

SŁOWNICZEK

LEK APTECZNY - produkt leczniczy sporządzony w aptece zgodnie z przepisem przygotowania zawartym w Farmakopei Polskiej lub farmakopeach uznawanych w państwach członkowskich Unii Europejskiej przeznaczony do wydawania bezpośrednio w tej aptece. LEK GOTOWY - produkt leczniczy wprowadzony do obrotu pod określoną nazwą i w określonym opakowaniu. LEK RECEPTUROWY - produkt leczniczy sporządzony w aptece na podstawie recepty lekarskiej. PRODUKT LECZNICZY - substancja lub mieszanina substancji, przeznaczona do zapobiegania lub leczenia chorób, lub podawana pacjentowi w celu postawienia diagnozy lub w celu przywrócenia, poprawienia czy modyfikacji fizjologicznych funkcji organizmu.

PRZYKŁAD

Pan Kazimierz jest osobą niepełnosprawną, zaliczoną do II grupy inwalidztwa. Dojeżdża na zabiegi leczniczo--rehabilitacyjne samochodem syna lub kolegi. Czy wydatki na dojazdy może odliczyć od dochodu? Niestety w takim przypadku ulga nie będzie przysługiwać. W interpretacji Urzędu Skarbowego w Końskich z 7 lipca 2005 r. (nr PD 415/11/05) podkreślono, że właścicielem samochodu osobowego, z którego podatnik korzysta dla potrzeb związanych z przewozem na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne, jest syn oraz kolega. W związku z tym nie ma możliwości, aby podatnik skorzystał z ulgi na cele rehabilitacyjne za 2005 r. Ulga przysługuje z tytułu używania samochodu osobowego stanowiącego własność (współwłasność) osoby niepełnosprawnej zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa lub podatnika mającego na utrzymaniu osobę niepełnosprawną. Nie przysługuje osobom z racji samego posiadania samochodu osobowego.

Dofinansowanie wyklucza odliczenie

Wydatki na zakup leków podlegają odliczeniu od dochodu, jeżeli nie zostały sfinansowane (dofinansowane) ze środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych lub ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych albo nie zostały zwrócone podatnikowi w jakiegokolwiek formie. W przypadku gdy wydatki były częściowo sfinansowane (dofinansowane) z tych funduszy (środków), odliczeniu podlega różnica pomiędzy poniesionymi wydatkami a kwotą sfinansowaną (dofinansowaną) z tych funduszy (środków) lub zwróconą w jakiegokolwiek formie.

• PRZYKŁAD

Pan Krzysztof jest inwalidą II grupy. Codziennie musi przyjmować zagraniczny lek, którego miesięczny koszt wynosi 300 zł. Zakład pracy dopłaca do lekarstw pana Krzysztofa. Po dostarczeniu faktur z apteki zakład w każdym miesiącu zwraca panu Krzysztofo-wi 20 proc. ceny leku. Zatem pan Krzysztof otrzymał 60 zł zwrotu miesięcznie

(300 zł x 0,2 = 60 zł). Nadwyżka, jaką pan Krzysztof mógł odliczyć w każdym miesiącu w ramach ulgi rehabilitacyjnej, wynosiła 200 zł (300 zł - 100 zł). Ze względu na to, że pan Krzysztof otrzymał częściowy zwrot wydatków poniesionych na zakup leków, odliczyć będzie mógł nie całą nadwyżkę, ale tylko tę jej część, która zostanie po odjęciu zwrotu otrzymanego z zakładu pracy (200 zł - 60 zł). Zatem pan Krzysztof będzie mógł odliczyć 140 zł miesięcznie. Od dochodu w zeznaniu za 2005 r. będzie mógł odliczyć 1680 zł (140 zł x 12 miesięcy).

Dokumentowanie ulgi

Wysokość poniesionych wydatków na cele rehabilitacyjne oraz wydatków związanych z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych ustala się na podstawie dokumentów stwierdzających ich poniesienie.

W przypadku zakupu leków będą to np. rachunki lub faktury wystawione przez aptekę.

W niektórych przypadkach ustawodawca zwalnia podatników z obowiązku posiadania dokumentów potwierdzających

poniesienie wydatków na cele rehabilitacyjne. Dotyczy to opłacenia przewodników osób niewidomych I lub II grupy inwalidztwa oraz osób z niepełnosprawnością narządu ruchu zaliczonych do I grupy inwalidztwa; utrzymania przez osoby niewidome I lub II grupy inwalidztwa psa przewodnika; używania samochodu osobowego, stanowiącego własność (współwłasność) osoby niepełnosprawnej zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa lub podatnika mającego na utrzymaniu osobę niepełnosprawną zaliczoną do I lub II grupy inwalidztwa albo dzieci niepełnosprawne, które nie ukończyły 16 ro-ku życia, na potrzeby związane z koniecznym przewozem na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne.

W przypadku dojazdów na zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne brak obowiązków dokumentacyjnych nie zwalnia podatnika od obowiązku udowodnienia, że rzeczywiście z owych zabiegów korzystał.

Zwolnienie dotyczy np. zakupu paliwa, lecz nie zwalnia z obowiązku uprawdopodobnienia, że wydatek taki został faktycznie poniesiony na przewidziany cel. Uprawdopodobnienia faktu poniesienia wydatku na dojazd na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne podatnik może dokonać wszelkimi dowodami, np. przedkładając zaświadczenie z placówki, w której były pobierane zabiegi.

WARTO WIEDZIEĆ

Sam fakt posiadania samochodu przez osobę niepełnosprawną nie uprawnia do ulgi. Podatnik powinien posiadać inne dowody potwierdzające uczestnictwo w nie-zbędnych zabiegach rehabilitacyjnych, np. skierowanie lekarskie, kartę zabiegową, zaświadczenie o uczestnictwie w zabiegach.

PRZYKŁAD

Pan Jan posiada orzeczenie o niepełnosprawności -I grupa inwalidzka z niezdolnością do samoegzysten-cji. Czy wydatki na cele rehabilitacyjne w kwocie 2280 zł na opłacenie przewodników osób z niepełnosprawnością narządu ruchu I grupy inwalidztwa wymagają udokumentowania?

Z interpretacji Urzędu Skarbowego w Inowrocławiu z dnia 14 lipca 2005 r. (nr PDE-415-21-3/05) wynika, że podatnik będący osobą niepełnosprawną lub po-datnik, na którego utrzymaniu są osoby niepełno-sprawne, ma prawo do odliczenia od podstawy obliczenia podatku dochodowego wydatków poniesio-nych na cele rehabilitacyjne.

Co można uznać za sprzęt rehabilitacyjny

dr Robert Zajdler, pracownik Departamentu Prawa Unii Europejskiej Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej

W ramach ulgi rehabilitacyjnej oso-by niepełnosprawne lub osoby, na utrzymaniu których pozostają oso-by niepełnosprawne, mogą odli-czyć wydatki na zakup i naprawę indywidualnego sprzętu, urządzeń i narzędzi technicznych niezbęd-nych w rehabilitacji oraz ułatwiają-cych wykonywanie czynności ży-ciowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, z wyjątkiem sprzętu gospodarstwa domowego. Co zatem będzie sprzętem rehabilitacyjnym?

Ulga rehabilitacyjna pozwala na odliczenie, od podstawy opodatkowania, wydatków poniesionych na cele związane z rehabilitacją oraz wydatków związanych z ułatwieniem

wykonywania czynności życiowych, poniesionych przez podatnika będącego osobą niepełno-
sprawną lub podatnika, na którego utrzymaniu są osoby niepełnosprawne. Konieczne jest posiadanie stosowanego orzeczenia lub decyzji. Zakres podmiotowy, jak też przedmiotowy tej ulgi jest ściśle ograniczony. Jak każda ulga, wymaga ona od podatnika dochowania szeregu wymagań formalnych. Problemy praktyczne rodzi natomiast zakres pojęcia sprzętu rehabilitacyjnego. Zgodnie z przepisami, ulga rehabilitacyjna może być wykorzystana na zakup i naprawę indywidualnego sprzętu, urządzeń i narzędzi technicznych niezbędnych w rehabilitacji oraz ułatwiających wykonywanie czynności życiowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, z wyjątkiem, na przykład, sprzętu gospodarstwa domowego. Ustawodawca zastosował tutaj dość szerokie rozumienie tego pojęcia. Nie ma enumeratywnego wyliczenia, co mieści się w ramach pojęcia sprzęt rehabilitacyjny. Zastosowano typowe podejście funkcjonalne. Oznacza to, że ważne są indywidualne potrzeby niepełnosprawnego, których zaspokojenie jest niezbędne dla jego rehabilitacji bądź też wykonywania czynności życiowych. Należy zauważyć, iż nie chodzi tutaj wyłącznie o podstawowe czynności życiowe, lecz takie, które pozostają w zakresie zainteresowania podatnika. Przy ocenie każdego przypadku ważne są indywidualne potrzeby wynikające m. in. z niepełnosprawności oraz względy celowościowe.

Ważnym ograniczeniem są tutaj obowiązki dokumentacyjne. Konieczność zakupu sprzętu rehabilitacyjnego musi wynikać z jakiejś ekspertyzy medycznej, np.: orzeczenia medycznego, decyzji o niepełnosprawności. Jeżeli podatnik w praktyce nie potrzebuje korzystać z wózka inwalidzkiego, to jego zakup nie podlega pod zakres ulgi rehabilitacyjnej.

Natomiast jeżeli podatnik będzie potrzebował sprzętu rehabilitacyjnego, np. specjalnego wózka inwalidzkiego, który będzie wykorzystywany w celach sportowych, gdyż podatnik jest graczem drużyny koszykarskiej osób niepełnosprawnych, wydaje się, że wydatek taki powinien mieścić się w ramach tej ulgi. Konieczne jest oczywiście uzasadnienie, że jest to niezbędne dla jego rehabilitacji lub ułatwi mu wykonywanie czynności życiowych, ale to jest dość oczywiste.

Korzystający z ulgi na zakup lub naprawę sprzętu rehabilitacyjnego zobowiązany jest do przechowywania dowodów jego nabycia lub naprawy. Drugim ograniczeniem jest kwota. Podatnik nie może np. odliczać tej kwoty, która została już pokryta przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Udokumentowane kwoty wydatków osoba niepełnosprawna może sama odliczyć w pełnej wysokości od swojego dochodu; zaś utrzymująca ją osoba tylko do wysokości limitu i tylko jeżeli istnieje określony stopień pokrewieństwa/powinowactwa.

W praktyce, w ramach tej ulgi mieszczą się najczęściej: przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny, takie jak: peruki, wózki, kule, protezy, obuwie ortopedyczne, aparaty słuchowe, okulary, laski, materace i poduszki, chwytaki, a także urządzenia ułatwiające komunikowanie się.

Za wydatki rehabilitacyjne uważa się m.in. wydatki poniesione na:
opłacenie przewodników osób niewidomych I lub II grupy inwalidztwa oraz osób z niepełnosprawnością narządu ruchu zaliczanych do I grupy inwalidztwa, w kwocie nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 2280 zł,
utrzymanie przez osoby niewidome psa przewodnika, w kwocie nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 2280 zł.

Wysokość wymienionych wydatków nie musi być ustalana na podstawie dokumentów stwierdzających ich poniesienie. A zatem nie jest konieczne posiadanie dokumentów stwierdzających wysokość poniesionych wydatków.

Niemniej odliczenie z tych tytułów uwarunkowane jest posiadaniem przez osobę, której dotyczy wydatek, orzeczenia z zaliczeniu do I lub II grupy inwalidztwa z tytułu schorzeń narządu wzroku lub I grupy inwalidztwa z tytułu schorzeń narządu ruchu. Jeśli w orzeczeniu zaliczającym do określonej grupy inwalidztwa brak jest odpowiednich sformułowań, dodatkowo konieczne jest posiadanie przez osobę niepełnosprawną aktualnej dokumentacji medycznej (zaświadczenia lekarza specjalisty) o niepełnosprawności narządów ruchu lub wzroku.

Drugim koniecznym warunkiem skorzystania z przedmiotowych odliczeń jest ponoszenie danego rodzaju wydatku. Chociaż podatnik nie musi dokumentować wysokości poniesionych wydatków, to jednak, aby dokonać odliczenia, musi ten wydatek ponieść.

Fakt pomagania podatnikowi w poruszaniu się przez członków najbliższej rodziny, z którymi podatnik prowadzi wspólne gospodarstwo domowe, nie jest równoznaczne z ponoszeniem wydatków na opłacanie przewodników. Prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego (łożenie do wspólnego „garnka”) nie skutkuje obowiązkami podatkowymi, natomiast płacenie przewodnikom rodzi po stronie tych osób obowiązek opodatkowania uzyskanych dochodów. Ponieważ podatnik nie ponosi żadnego z wymienionych wydatków, nie przysługuje prawo dokonania odliczenia pomimo posiadania I grupy inwalidzkiej.

Odliczenie wydatków w zeznaniu

Odliczeń w ramach ulgi rehabilitacyjnej dokonuje się od dochodu podlegającego opodatkowaniu na zasadach ogólnych według skali*podatkowej, przy czym może to nastąpić, po pierwsze, w trakcie roku podatkowego, w przypadku podatników uzyskujących dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej, najmu lub umów o podobnym charakterze (w deklaracji PIT-5) - podatnicy ci powinni następnie wykazać dokonane odliczenia w zeznaniu podatkowym PIT-36 lub PIT-37. Po drugie, po zakończeniu roku podatkowego, w zeznaniu podatkowym PIT-36 lub PIT-37, do których należy dołączyć informację o odliczeniach PIT/O.

Ulgę rehabilitacyjną można także odliczyć od przychodu podlegającego opodatkowaniu zryczałtowanym podatkiem dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, przy czym może to nastąpić zarówno w trakcie roku podatkowego, jak i w składanym po jego zakończeniu zeznaniu podatkowym PIT-28, do którego należy dołączyć informację o odliczeniach PIT/O.

Odliczeniu od dochodu podlegają te wydatki, które nie zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów lub nie zostały odliczone na podstawie ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. I odwrotnie, odliczeniu -na podstawie ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne - podlegają wyłącznie te wydatki, które nie zostały odliczone od dochodu lub zaliczone do kosztów uzyskania przychodów.

Trzeba wypełnić formularz

Jeśli wypełniamy zeznanie za 2005 r. i chcemy skorzystać z ulgi rehabilitacyjnej, powinniśmy pamiętać, że należy ją wykazać w załączniku PIT-O. Wszystkie odliczenia, bez względu na to, ile ich jest, wykazuje się w jednej kwocie w póź. 15 i ewentualnie 16 (póź. 16 przeznaczona jest na wpisanie wydatków poniesionych przez małżonka podatnika wypełniającego wspólne zeznanie). Oznacza to, że trzeba podsumować wszystkie wydatki poniesione na cele rehabilitacyjne, a następnie ustaloną w ten sposób kwotę wpisać do właściwej pozycji formularza PIT-O.

Ustalona w póź. 15 (i ewentualnie również w póź. 16) formularza PIT-O suma wydatków poniesionych na cele objęte ulgą rehabilitacyjną nie jest jednak automatycznie przenoszona do zeznania rocznego. Wpisana we wskazanych pozycjach formularza PIT-O kwota jest następnie sumowana z innymi wydatkami odliczanymi np. z darowiznami (póź. 13 i 14 formularza). Suma tych wydatków wpisywana jest w póź. 21 (podatnik) i 22 (małżonek podatnika) formularza PIT-O.

Dopiero tę kwotę można przenieść do zeznania. To, do której rubryki PIT-u rocznego wpisujemy tę sumę, zależy od tego, które z zeznań rocznych podatnik wypełnia: PIT-36 czy PIT-37. Jeżeli podatnik wypełni PIT-36, kwota wykazana w póź. 21 przenoszona jest do póź. 137 tego zeznania, zaś kwota z póź. 22 do póź. 138 zeznania. W przypadku zeznania składanego na formularzu PIT-37, kwota z póź. 21 przenoszona jest do póź. 91 zeznania, zaś kwota z póź. 22 do póź. 92 formularza PIT-37.

Ewa Matyszewska

PODSTAWA PRAWNA

- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2000 r. nr 14, póź. 176 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz.U. nr 144, póź. 930 z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (t.j. Dz.U. z 2004 r. nr 53, póź. 533).

Czy fotel do masażu to sprzęt rehabilitacyjny

Jestem osobą niepełnosprawną. Posiadam zaświadczenie od lekarza specjalisty rehabilitacji medycznej, które potwierdza, że fotel do masażu może być wykorzystywany w rehabilitacji mojej niepełnosprawności. Czy zakup fotela do masażu podlega odliczeniu od dochodu w ramach ulgi rehabilitacyjnej?

TAK. Z interpretacji Urzędu Skarbowego w Bielsku Podlaskim z 17 czerwca 2005 r. (nr US4-1/B-415-12/05) wynika, że właściwym do stwierdzenia, czy dane urządzenie, sprzęt czy też narzędzie jest niezbędnym w rehabilitacji niepełnosprawności podatnika jest lekarz specjalista.

W omawianym przypadku podatnik posiada zaświadczenie od lekarza specjalisty rehabilitacji medycznej, które potwierdza, iż zakupiony fotel do masażu może być wykorzystywany w rehabilitacji niepełnosprawności.

Wysokość wydatków poniesionych na zakup m.in. sprzętu rehabilitacyjnego ustala się na podstawie dokumentów stwierdzających ich poniesienie. Zakupiony fotel do masażu

podlega odliczeniu od dochodu podatnika w ramach przewidzianej ustawą o podatku dochodowym od osób fizycznych ulgi rehabilitacyjnej.

Czy odliczę wydatki na pościel rehabilitacyjną

Mam przyznania rentę inwalidzką. Czy przysługuje mi prawo odliczenia od dochodu wydatku poniesionego w 2005 r. na zakup pościeli rehabilitacyjnej?

NIE. Dyrektor Izby Skarbowej we Wrocławiu w decyzji w sprawie interpretacji prawa podatkowego z 12 sierpnia 2005 r.

(nr PD II 415/67/05) podkreślił, że ustawa o PIT stanowi podstawę dla skorzystania z ulgi podatkowej w postaci odliczenia od dochodu wydatków na cele rehabilitacyjne oraz wydatków związanych z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych, poniesionych w roku podatkowym przez podatnika będącego osobą niepełnosprawną lub podatnika, na którego utrzymaniu są osoby niepełnosprawne.

W przypadku podatnika dany wyrób był niezbędny w procesie terapeutycznym i rehabilitacyjnym dotyczącym określonego rodzaju niepełnosprawności lub miał ułatwiać wykonywanie czynności życiowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Nie kwestionując poświadczonych w opiniach medycznych walorów jakościowych pościeli rehabilitacyjnej naczelnik Izby Skarbowej we Wrocławiu zważył, iż wyrób ten mieści się w kategorii dóbr powszechnego użytku, z których w zwykły sposób korzystać może ogół osób niezależnie od faktu ich ewentualnej niepełnosprawności. Skoro zatem we wniosku o interpretację nie powołano się na jednoznaczne medyczne wskazanie, że w danym przypadku przedmiot ten był niezbędny w rehabilitacji konkretnego rodzaju niepełnosprawności albo w ułatwianiu czynności życiowych utrudnionych w wyniku niepełnosprawności, to nie można przyjąć, iż w omawianej sytuacji spełnione zostały przesłanki do skorzystania z ulgi podatkowej w formie odliczenia od dochodu wydatków na cele rehabilitacyjne.

Czy zakup okularów podlega odliczeniu

Jestem osobą niepełnosprawną z wadą wzroku (nadwzroczność obu oczu). Bez okularów nie jestem w stanie prawidłowo funkcjonować. Czy wydatki na cele rehabilitacyjne poniesione na zakup okularów do stałego noszenia podlegają odliczeniu od dochodu?

W interpretacji Drugiego Urzędu Skarbowego w Gdyni z 20 czerwca 2005 r. (nr PW-2/4111/415-0036/1/23222/05) naczelnik stwierdził, że za wydatki na cele rehabilitacyjne uważa się m.in. wydatki poniesione na zakup i naprawę indywidualnego sprzętu, urządzeń i narzędzi technicznych niezbędnych w rehabilitacji oraz ułatwiających wykonywanie czynności życiowych, wynikających z niepełnosprawności, z wyjątkiem sprzętu gospodarstwa domowego.

Według stanu faktycznego przedstawionego przez podatnika niepełnosprawność związana jest również z wadą wzroku (nadwzroczność obu oczu), a bez okularów podatnik nie jest w stanie prawidłowo funkcjonować.

Sprzęt, urządzenia i narzędzia techniczne niezbędne w rehabilitacji to zarówno rzeczy niezbędne dla codziennego życia (ułatwiający wykonywanie czynności życiowych), jak i do wykonywania pracy zawodowej. Okulary zostały sklasyfikowane w Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług w Dziale 33 zatytułowanym urządzenia i instrumenty medyczne, precyzyjne i optyczne, zegary i zegarki, w klasie 33.40 pod nazwą instrumenty optyczne i sprzęt fotograficzny. Zatem jeżeli okulary zaklasyfikowane są jako urządzenia oraz instrumenty, to należy uznać, że okulary są urządzeniem technicznym w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Zatem wydatki na cele rehabilitacyjne - zakup okularów - poniesione przez podatnika będącego osobą niepełnosprawną - podlegają odliczeniu od dochodu na zasadach przewidzianych w ustawie o PIT.

Czy można odliczyć wodę mineralną

Czy zakup wody mineralnej w związku chorobą kamicy nerkowej podlega odliczeniu w ramach ulgi rehabilitacyjnej?

NIE. Z interpretacji Urzędu Skarbowego Łódź-Widzew z 7 lipca 2005 r. (nr IX-005/266/1/Z/K/05) wynika, że podatnik, będący osobą niepełnosprawną może odliczyć od dochodu wydatki na cele rehabilitacyjne. Katalog tych wydatków został wymieniony w ustawie o PIT.

Za wydatki na cele rehabilitacyjne uważa się wydatki poniesione m.in. na zakup i naprawę indywidualnego sprzętu, urządzeń i narzędzi technicznych niezbędnych w rehabilitacji oraz ułatwiających wykonywanie czynności życiowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności oraz na zakup leków. Wydatki te podlegają odliczeniu, jeżeli nie zostały sfinansowane ze środków zakładowego lub państwowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych lub ze środków kas chorych, albo nie zostały zwrócone w jakiegokolwiek innej formie. Zakup leków zaliczamy do wydatków na cele

rehabilitacyjne, jeśli lekarz specjalista stwierdzi, że osoba niepełnosprawna powinna stosować określone leki stale lub czasowo.

W przepisach ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych brak jest definicji leku. W związku z tym należy opierać się na definicji zawartej w prawie farmaceutycznym. Z definicji leku aptecznego, leku recepturowego, leku gotowego wynika, że lek jest produktem leczniczym. Przez produkt leczniczy należy rozumieć substancję lub mieszaninę substancji, przeznaczoną do zapobiegania lub leczenia chorób lub podawaną pacjentowi w celu postawienia diagnozy lub w celu przywrócenia, poprawienia czy modyfikacji fizjologicznych funkcji organizmu.

Wydatki na nabycie środków nie spełniających cech wskazanych w definicji leku bądź wyłączone spod jej zakresu przez wspomnianą ustawę nie mogą być zaliczane do wydatków na cele rehabilitacyjne w rozumieniu ustawy o PIT.